

Witold Formański

Wykonywanie przez adwokata pracy zarobkowej w okresie zwolnienia lekarskiego od pracy

Palestra 31/3-4(351-352), 112-114

1987

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wiana kontrola Ministra Sprawiedliwości musi mieścić się i nie może wykraczać poza przytoczone szczególne unormowania ustawowe.

Zgodnie z dotychczas stosowanymi zasadami interpretacyjnymi unormowanie danej kwestii w przepisie szczególnym wyłącza stosowanie w niej norm o charakterze ogólnym.

Przepis art. 14 ust. 1 prawa o adwokaturze stanowi, że Minister Sprawiedliwości zwraca się do Sądu Najwyższego o uchylenie sprzecznych z prawem uchwał organów adwokatury. Sama lokalizacja tego przepisu, tj. zamieszczenie go w dziale I prawa o adwokaturze zatytułowanym „Przepisy ogólne”, wskazuje na to, że ma on charakter przepisu ogólnego i że w myśl ogólnych zasad interpretacyjnych jego unormowania nie mają zastosowania do tych kwestii, które w prawie o adwokaturze zostały unormowane w sposób szczególny. Do takich zagadnień unormowanych przepisami szczególnymi należą — jak wyżej wykazano — kwestie związane z przyznaną Ministrowi Sprawiedliwości przez prawo o adwokaturze kontrolą w sprawie wpisu na listę adwokacką.

Zdaniem Sądu Najwyższego trzeba więc przyjąć, że art. 14 ust. 1 prawa o adwokaturze, jako przepis o charakterze ogólnym, nie daje Ministrowi Sprawiedliwości prawa zwrócenia się w tym trybie do Sądu Najwyższego o uchylenie uchwały organu adwokatury dotyczącej zagadnień związanych z wpisem na listę adwokatów, ponieważ w tym względzie obowiązują unormowania szczególne, wyłączające stosowanie przepisów o charakterze ogólnym.

5.

Wykonywanie przez adwokata pracy zarobkowej w okresie zwolnienia lekarskiego od pracy

W myśl przepisu art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednol. tekst: Dz. U. z 1983 r. Nr 30, poz. 143) pracownik wykonujący w czasie zwolnienia lekarskiego od pracy inną pracę zarobkową lub uciążliwe czynności mogące przedłużyć okres niezdolności do pracy albo wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia — traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres zwolnienia, przy czym z mocy art. 55 ust. 2 te same ustawy zakłady pracy oraz organy ubezpieczeń społecznych są uprawnione do kontrolowania, czy pracownicy wykorzystują zwolnienia od pracy zgodnie z ich celem. Wymienione sytuacje nie muszą występować łącznie. W myśl zaś art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. — prawo o adwokaturze (Dz. U. Nr 16, poz. 124 ze zm.) adwokat wykonuje zawód w zespole adwokackim, a w myśl art. 24 ust. 1 pracę w zespołach traktuje się — przy ustalaniu prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego — jako zatrudnienie.

Na tle przytoczonych przepisów powstał konflikt między jednym z adwokatów-członkiem zespołu adwokackiego a Oddziałem ZUS, który usta-

lił, że adwokat ten nie nabył prawa do zasiłku chorobowego za okres od 4.VIII.1983 r. do 31.III.1984 r., ponieważ na podstawie przeprowadzonej kontroli w Zespole ustalono, iż w czasie zwolnienia lekarskiego od pracy wykonywał on czynności zawodowe jako adwokat, biorąc udział w rozprawach sądowych i otrzymywał w tym okresie wynagrodzenie za pośrednictwem Zespołu.

Rada Nadzorcza Oddziału nie znalazła podstaw do zmiany tej decyzji przyjmując, że branie udziału w rozprawach sądowych wiązało się z dużym wysiłkiem i napięciem nerwowym, co mogło mieć istotny wpływ na przedłużenie niezdolności do pracy.

Sąd Wojewódzki — Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, po rozpoznaniu odwołania adwokata od orzeczenia Rady Nadzorczej, zmienił orzeczenie tej Rady i przyznał wnioskodawcy zasiłek chorobowy od dnia 4 sierpnia 1983 r. do dnia 29 kwietnia 1984 r. Sąd stanął na stanowisku, że wnioskodawca nie wykonywał pracy zarobkowej w okresie zwolnienia lekarskiego od pracy, gdyż na jego koncie w Zespole nie została zarejestrowana żadna nowa sprawa, a dokonywane w tym okresie wpłaty na jego konto dotyczyły spraw zarejestrowanych przed dniem 4 sierpnia 1983 r.

Na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych od powyższego wyroku, opartej na zarzucie rażącego naruszenia prawa, w szczególności zaś art. 3 § 2 k.p.c. w związku z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 17.XII.1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, a także naruszenia interesu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 23 października 1986 r. (II URN 134/86) uchylił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie wnioskodawcy od orzeczenia Rady Nadzorczej Oddziału ZUS.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku powołał się na to, że wykonywanie zawodu adwokata w zespole adwokackim nie oznacza, iż adwokat ma wykonywać pracę tylko w zespole. Z pełnomocnictwa udzielonego adwokatowi przez klienta (po zawarciu umowy z klientem przez kierownika zespołu) wynika prawo i obowiązek adwokata wykonywania ogółu czynności przewidzianych umową i odrębnymi przepisami dla tegoż pełnomocnika w ramach ogólnych zadań adwokatury. Jedną z tych czynności (aczkolwiek nie jedyną) jest udział adwokata w rozprawach w postępowaniu karnym, cywilnym czy administracyjnym w sprawie klienta.

Jeżeli więc adwokat występował na rozprawach w czasie zwolnienia lekarskiego (33 razy!), to wykonywał on pracę zawodową wynikającą z zatrudnienia w zespole adwokackim. Praca zawodowa adwokatów w zespołach adwokackich nie jest pracą bezpłatną, lecz pracą zarobkową. Wprawdzie opłacanie tej pracy jest unormowane w sposób specyficzny, ale ta specyfika nie podważa charakteru pracy adwokata jako zarobkowej. Wynika to wprost z § 1, 3, 4 i 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 października 1985 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie w postępowaniu przed organami wymiaru sprawiedliwości (Dz. U. Nr 81,

poz. 266) w związku z art. 16 prawa o adwokaturze, a znajduje to potwierdzenie w § 1 ust. 2 i § 2 rozporządzenia Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 17 maja 1983 r. w sprawie ubezpieczenia społecznego adwokatów-członków zespołów adwokackich (Dz. U. Nr 28, poz. 138).

Ponadto Sąd Najwyższy podniósł, że praca adwokata-członka zespołu adwokackiego nie traci charakteru pracy zarobkowej przez wykonywanie jej w ograniczonym rozmiarze. Przepisy nie przewidują bowiem, aby rozmiar tej pracy miał wpływ na jej charakter zarobkowy. Ograniczony rozmiar pracy zawodowej adwokata oczywiście będzie miał wpływ na wysokość jego wynagrodzenia, ale nie zmienia charakteru zatrudnienia. Nie zmienia tego charakteru także fakt, że adwokat występuje na rozprawach w czasie zwolnienia lekarskiego od pracy tylko w sprawach, w których otrzymał pełnomocnictwo jeszcze przed datą zwolnienia. Data udzielenia pełnomocnictwa (data przyjęcia sprawy przez zespół adwokacki i przez adwokata) nie pozostaje w żadnym związku z charakterem pracy zawodowej adwokata jako pracy zarobkowej. Natomiast jeżeli adwokat korzysta ze zwolnienia lekarskiego od pracy, to kierownik zespołu adwokackiego jest obowiązany wyznaczyć z urzędu zastępcę do prowadzenia spraw „przydzielonych” temu adwokatowi przed datą zwolnienia, albowiem nie ma on możliwości prowadzenia czasowo tych spraw (art. 26 prawa o adwokaturze).

Sytuacja — jak zauważył Sąd Najwyższy — byłaby odmienna, gdyby adwokat-członek zespołu adwokackiego, w ramach prowadzonej przez siebie działalności społecznej, uczestniczył w rozprawach w czasie zwolnienia lekarskiego. Charakter tego uczestnictwa byłby wówczas inny: byłaby to wtedy praca społeczna, niezarobkowa, ale taka sytuacja w sprawie nie występowała.

Podsumowując powyższe rozważania, Sąd Najwyższy stwierdził, że udział adwokata-członka zespołu adwokackiego w rozprawach w czasie zwolnienia lekarskiego od pracy w sprawach, w których została zawarta umowa między klientem a kierownikiem zespołu adwokackiego i w których klient udzielił adwokatowi pełnomocnictwa, jest wykonywaniem innej pracy zarobkowej w rozumieniu art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jedn. tekst: Dz. U. z 1983 r. Nr 30, poz. 143), niezależnie od częstotliwości tego udziału i niezależnie od tego, że adwokat występował tylko w sprawach, w których przyjął pełnomocnictwo przed okresem zwolnienia lekarskiego.

6.

Artykuł 17 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie ma zastosowania w postępowaniu przed Naczelnym Sądem Administracyjnym

Każde rozstrzygnięcie sądowe dotyczące kosztów w postępowaniu sądowym, zwłaszcza gdy dotyczy pism podlegających opłacie w wysokości sta-